

Svar til greinina

hjá Ellindi Ellendersen úr Fámjin

I Sosialinum nr. 86 skrivur harra Ellindur Ellendersen úr Fámjin — ella hevur latið skrivað — eina heildur lagna grein, sum hann nevnr »Skjelvikar í samfelagnum».

Henda grein er ein sannur vavgreytur av hálvum og heilur ósannindum, og kann hon tí ikki sleppa at standa óátalað.

Først skrivur Ellindur um Julius á Havri. Hesin maður, Hans Julius Andreas Hammer, var stýrimaður á »Th. Stauning» og varð yvirkoymur av einum buss í Hull hin 9. januar 1932, tá hann í frikvaktini var farin í land fyrri at at hyggja upp á býin. Tað er rætt, at tætt eftirstandi ikki fingur endurgjald frá vanlukkutryggingini, tí vanlukkan hendi ikki undir arbeiði, men onnur trygging er til fyrri slíkar skaðar, og ivaleyst hava teir eisini í Bretlandi bilabýrgdartryggingar, sum taka við slíkum skaðum.

Nú er lógin broytt, soleiðis at mynsturður maður er altíð vanlukkutryggaður, sjálvt um hann kemur til skaða í ongum arbeiði.

Annað dømi, hann drøgur fram, er um Julius inni á Bakka súðuri í Vági. Eftir tí, sum Ellindur skrivur, verður hann úrur umborð og fer at blaka við eplum eftir manningini, verður sendur heim við einum Klakksvikarskipi, kemur á sjúkrahús og doyir, og skrivur Ellindur, tíðindi víta aftur nú at siga, at eingir pengar kundu fíast eftir hann, tí maðurin doyði uppi á landi. Hesin maður, Julius Johan Joensen, er ikki deyður, soleiðis sum Ellindur sigur frá. Hann doyði 28/7.1927 eftir skaðatilburð umborð, og einkjan Marín Katrina Joensen fekk 3000 kr. og bórni Jacob, Judith og Jonmund fingur 500 kr. hvør frá vanlukkutryggingini.

Tíðja hendingin er um Jóan Petur hjá Hermundini í Hvalba. Hann verður tikin út av einum óløgri vesturi á Eiðinum og druknar, og skrivur Ellindur, konan kundi ongan pening fáa eftir hann, tí hetta hendi ein sunnudag, og tí hevði hann einki at gera har.

I hesari hending er sannleikin tann, at einkjan eftir Jóhan Peter Hentze: Maria Christina Hentze fekk 3.600 kr. eftir mannin, og bórni Eli Hermund 375 kr., Jóhild Marianna 525 kr. og Sigvald 750 kr. frá vanlukkutryggingini. Skaðatilburðurin hendi 21/2.1943. I sama andadrátti nevnr Ellindur so skipini »Immanuele», »Gracie» og »Aldane». Óli somul fórust við mann og mús. Also at fátaleiðis, at eingin fekk nakað frá vanlukkutryggingini.

Sannleikin er, at í skaðamálunum við »Immanuele», ið fórst í 1932, var útgjöldið 60.700 kr., í skaðamálunum við »Aldun», ið fórst í 1940, var útgjöldið 73.753 kr. og skaðamálunum við »Gracie», ið fórst í 1943, var útgjöldið 62.340 kr.

Um seg sjálfan skrivur Ellindur, at hann kom einaferð til skaða í beininum, og varð beinið vurdurað til 72 kr., also hevdu bæði beini hjá honum eitt »tróð» uppa 144 kr.

Ellindur brenst hegra legghena 15/5.1942, og beinið bleiv púra frískt og stórt aftur, so tí kundi hann ikki fáa nakað avlamsindurgjald. Ellindur fekk daggingen fyrri 32 dagar sambært lagnaáttan, dagpeningahæddin var tá 2,50 kr., also fekk hann í daggingini 80 kr.

So trívur hann í trolaran »Beinivør», sum var niðri og seldi eina last. Har misfórust tveir ungar menn. Bæði lógu deyðir og eingin visti hvi, men teirra hugur stóð ikki til flokka.

Tað, sum veruliga hendi, er, at mennirnir Søren Johan Julius Jensen og Thomas Johan Joensen, bæði úr Vági, dattu í dokkina í Granton 23/3.1951 og druknaðu. Einkjan Elsebeth Augusta Beda Jensen fekk 5.400 kr. og dóttirin Jonhild Sofia Jensen 1.170 kr. frá vanlukkutryggingini. Einkjan Elsebeth Katrina Joensen fekk 5.400 kr. og bórni Jóna Tove 185 kr., Thomasia 400 kr., Poul Johan 725 kr. og Sunneva 1.020 kr. frá vanlukkutryggingini.

Næsti skaðatilburður, sum hann trívur í, er viðv. Niclas Johan Hovgaard, y. Hovi, sum fekk ein lossiumm í hováði og doyði.

Hetta hendi 15/8.1955, og maðurin doyði dagin eftir. Eisini her fekk einkjan Laura Susanna Hovgaard 5.400 kr. og bórni tilsamans 4.050 kr. Jarðarferðarhjálpi 200 kr. var eisini góldin.

So nevnr hann Olivur á Talli ella Oliver Petersen, Frøðba. Hesin maður doyir 30/8.1925 eftir skaðatilburð 27/8 sama ár. Her fekk einkjan 8.000 kr. eftir mannin.

Polí í Oyri verður eisini nevndur. Hesin maður, Napoleon Jacobsen, doyir 27/5.1959. Einkjan Elsebeth Malena Jacobsen fekk 9.720 kr. eftir mannin og 300 kr. í jarðarferðarhjálpi.

Óli Nolsøe á Marknoyri verður síðani nevndur. Um henda mann er nógv skrivað, og fullgjøld frágreiðing frá vanlukkutryggingini hevur verið prentað í Fjórtaenda September, so her skal ikki verða skrivað nógv aftrat. Tó skal her verða sagt eina ferð aftrat, at eftir henda mann sat eingin óforsýrdur. Konan var deyð, og einasta dóttirin gift í Havn. Systir Óla fekk tó jarðarferðarútgjöldur sínar endurgjoldnar frá vanlukkutryggingini.

Og so kemur Ellindur til ta hending, sum ivaleyst er grundin til alla hansara lagna skiving, og tað er um verson hansara Herman Lindberg. Hesin maður doyir av hjartaslaga eftir at hava verið sjúk-ur í hjartanum í nógv ár, eftir hvat Ellindur sjálfur hevur greitt frá aðrastaðni.

Ráðið víldi ikki góðtaka hetta mál, tí maðurin var deyður av sjúku og ikki av vanlukkutilburði. Skrivað varð niður til Direktora-tenn for Ulykkesforsikringen í København, men teir komu til sama úrslit.

Um skipið »Vesturvika» skrivur Ellindur, at vanlukkutryggingin koyrdi hetta skip á húsagang, tí tað var komið at skylda 1.400 kr. Sannleikin er tann, at »Vesturvika» skyldaði 1.641,15 kr., sum Trygvi Samuelsen, sakførari, skuldi tryggja sjóþantið fyrri. Skipið skyldaði mangt slíkt til aðrar kredittrar, og hesir lögdu allir á skipið. Kravið frá Vanlukkutryggingini bleiv tíkið aftur, men hetta kundi ikki bjarga skipinum, og hvør hevur eisini nakrantíð hoyrt, at eitt skip er farið á húsagang fyrri bert 1.600 kr.? Seinni fekk vanlukkutryggingin 783 kr. av hesum peningi, meðan restin 858,25 kr. mátti verða avskrivad sum mistur peningur.

At enda roynir Ellindur at prika eftir skiftirættinum, við tað at hann spyr: Tá ið ein kona nú fær einki 60.000 kr. eftir mann sín, hvussu nógv tekur skiftirætturin burtur av hesum peningi?

Vit ringdu niðan á sorinskrivara-kontorið og spurdu um hetta, og fulltrúin svarar, at skiftirætturin sjálfandi ikki tekur eitt einasta oyra av slíkum pengum, tað hevur hann aldri gjørt, og sjáldi um einkjan giftist upp aftur, so verður peningur hildin uttan fyrri skiftið. Ja, Ellindur skrivur eisini, at menn lesa upp úr gomlum lótingsbókum og gomlum trúðarlögum, og hvi teir ikki læna svørtu bók frá vanlukkutryggingini og lesa hana upp í útvarpinum. Ja, hetta er ivaleyst eitt gott uppskot, at tað bleiv lisið upp í útvarpinum ella skrivað í blóðini hvørja ferð menn og kvinnur fingur pening frá vanlukkutryggingini, tí Ellindur hevur bert nomið við ein evarska litan part av teimum Suðuroy-ingum, sum hava fingið pening frá vanlukkutryggingini. Tá hevði mangur maður sitið við kalda-sveitta, og mong kvinnu sitið algoyst og royð um kinn; men hetta er ikki bert sunnanfjórð, eisini norðanfjórð royna tey at dylja sum mansmóð, at tey hava fingið nakað frá tryggingini.

At enda bert nokur vegleiðandi orð um vanlukkutryggingina og um Færoernes Ulykkesforsikrings-råd. Hesir stovnar verða ofta samanblandaðir av fólki. Ulykkesforsikringsráðið er ein dómstovnur, sum er settur til at døma í øllum skaðamálum, og fastur formaður í hesum ráði er sorinskrivarin, meðan landslæknin er næstformaður. Síðani velur Føroya lög-

ting 3 limir í ráðið fyrri 4 ár í senn; í lotuni sita har ein javn-aðarmaður, ein fólkalokksmaður og ein tjóðveldismaður. Teir, sum sita í ráðnum, mugu ikki hava pláss í vanlukkutryggingini ella taka lut í leiðslu hennara. Vanlukkutryggingin hevur skyldu at syrgja fyrri, at peningur er tókur til at gjalda tað tey, sum ráðið hevur avgjørt skulu hava, og arbeiðs-háttur hennara er ásettur við lóg í kongaligari fyriskipan. Henda fyriskipan kann verða broytt eftir tilmæli frá lótinginum.

Seinasta broytingin hendi pr. 1. januar 1963. Eftir hesari broyting kann einkja nú fáa upp til 36.000 kr. og bórni upp til 27.000 kr. og jarðarferðarhjálpi upp til 300 kr. Daggingur verður latin frá 15. degi við upp til 22,22 kr. um dagin. Avlamsigjöldin retta seg eftir avlamsigstignum og aldrinum á

180.000 KR. FYRI BORMANN

Ákerumyndugleikarnir í Frankfurt bjóða nú 180.000 kr. fyrri lýsingar, sum kunnu fara til at ein av næstummonnum Hitlers Martin Bormann verður funnin

Bormann var ein av næstummonnum Hitlers og domdur til deyða í absentia í Nürnberg í 1946.

Árini aftaná heimsbardagan meintu teir, at Bormann var drípin í bardøgunum um Berlin, men seinri árin hava tíðindini um, at Bormann livir í Suðurafríka verið oftari endurtikn.

Bormann, sum m.a. er ákærdur fyrri at hava verið við til at drip-

fólkinum, sum er komin til skaða, og eisini eftir meðalsinntøkuni fyrri 3 tey seinastu árin undan vanlukkutilburðinum. Taka vit t. d. ein 25 ára gamlan mann, sum hevur í minsta lagi 10.000 kr. í meðalsinntøku, so gevur eitt 5% avlamsstigt 2.500 kr., eitt 25% avlamsstigt gevur 15.655 kr., eitt 50% avlamsstigt gevur 40.130 kr., eitt 75% avlamsstigt gevur 71.200 kr. og eitt 100% avlamsstigt gevur 109.605 kr. Tó er hertil at siga, at vanligt er, at avlamsstigt uppa 50% ella meira verða útgjöldin við einari árligari rentu, sum eftir einari árløn uppa 10.000 kr. verður fyrri 50% 3.335 kr. árliga, fyrri 75% 5.000 kr. árliga, og fyrri 100% 6.665 kr. árliga.

Og so til seinast nokur orð til blaðstjóran á Sosialinum: Pressulógin sigur, at ein blaðstjóri, sum móti betri vitandi setur slíka ósanna og ærskemmað grein í blað sitt, kann verða straffaður uppa sama hátt sum greinskrivarin.

Vanlukkutryggingin.

Mín Jólabók útkomin

»Mín Jólabók» er nú útkomin og er hon sum vanligt og eitt snotaligt jólablað við nógvum góðum lesnaði.

Hitt fyrsta eygað rakar við, er sjálvandi kápmýndin sum Flóvin Jacobsen hevur tekið. Hon er bæði væl tekið og sera jólalig. Bókin er stór, heilar 144 blaðsíður. Har eru nógvir góðar søgur og yrkingar, prýddar við vøkrum tekingum.

Tað er Føroya Lærarafelag sum hevur givið hana út.

DRUKKU MEIRA Í 1963 ENN FRAMMANUNDAN

Seinasta uppperð visir, at í Danmark drekka tey 4,48 litrar av reinum alkohol uppa fólkjóð um árið, og at tað alsamt verður drukkið meira. Tað er tó ikki so nógv brennivín, ið drukkið verður, men meira av oli.

Førbrukið í 1961, 1962 og 1963 var ávíkavist 4,31, 4,29 og 4,49 litrar av rúsdrekka uppa fólkjóð, harav 3,07, 3,05 og 3,24 litrar av oli.

VINUR OG FIGGINDI

London blaðið »Daily Express» veit at siga frá, at í einari kirkju í Plymouth kann ein lesa:

— Sterkir drykkir eru tær verstu figgindar.

Tætt við liggur ein onnur kirkja, har ein kann lesa:

— Ger tin ringasta figginda til tin besta vin!

Hvat kann Labour gera?

Hin lítli meiralutin skerjir móguleikarnar; men Labour-stjórnin kann tó fáa avrikað nakað

BRETLAND FEKK EINA LABOUR-STJÓRN, MEN MEIRALUTIN ER SO TEPUR, AT TAD ER AVMARKAÐ. HVAT HON FÆR AVRIKAÐ, MEN HÓAST TAD KANN EINA VENTA, AT AVGERANDI BROYTINGAR VERÐA AT FARA FRAM VÆL ER MEIRILUTIN LITIL, MEN SAMLAÐI MANDATVINNINGURIN VAR RÆTTILIGA STÓRUR.

HVAT VERÐUR AT HENDA A SOSIALA OKINUM

A sosiala okinum segði Labour frá ymiskum ábótum, sum skuldu fara fram; men figgiarviðurskifti landsins lova ikki stórra tiltekningu í lotuni; men tað er kortini einki at ivast í, at hvuðskrover veljaranna og hvuðstættirnir í stevnu verða framdar, uttan at økt verður nakað munandi um skattirnar.

Bústaðarviðurskiftini fara ivaleyst av koma heilt framlagga Undir konservativu stjórni var nógv orð litið bygt av sethsum, og stjórnm framið löggevna, ið beinleiðis loyvir húsaleiguokur, so tað er beinleiðis óhugnaligt.

Konservativa lóggevna gjørdi, at húsagjarnir kundu húsaleiguma munandi — í vissum førum hálft upp 80 pst.

Ein lóggevna á hesum oki kemur ivaleyst skjótt. Labour hevur lovað at skunda undir nýbyggingina við ilogum í nýggjar verksmiðjur, sum skulu fara undir eimenthúsframløðu. Her verður ivaleyst nýðugt at halda aftur í fyrsta umfari; men so verður aftandi farið undir lóggevna, ið gevur kommunum fyrsta rætt til keyp av byggigrundum. Kommun-

urnar í Bretlandi byggja ein stóran part av sethsumum, men oft eru grundokini óv dýr.

Undirvisingarlaga er illa státt í Bretlandi.

Læraratróið er katastrofalt. Labour hevur lovað stóran lenarhækkingar hjá lærarunum fyrri at skunda undir ungfolk at læra til lærarar. Verður einki munandi gjørt á hesum oki, kemur Bretland langt í afturhónd undirvisingarlaga.

LABOUR- OG ÚTTANRIKIS POLITIKKURIN

Úttanrikispolitisk hevur Labour lovað at veita stóra hjálpi til u-londini. Tað verður ikki lætt at fremja tey atlaðu tiltekningu, sum figgiarviðurskiftini eru í lotuni. Men Labour vil beinanvegin taka upp samráðingar við afrikansk og asiastisk lond um stórra samhandil, og sumleiðis vil Labour leggja fram ætlanir um ein alheimsrund sæt skal syrgja fyrri, at avlops-framløslan kemur teimum til afturskoma londunum til góðar.

Nýggi tiltekning verða gjørt at skunda undir avpappaðarsamráðingar, og ætlanir verða gjørdar um eitt atomfritt øki í Miðeuropu.

Farið verður undir samráðingar við samvældislandini við tí í hyggju at knýta tey nógv fastari saman politiskt.

A úttanrikispolitiska okinum verða tiltekningu ivaleyst at figgia á tann hátt, at skorið verður munandi burtur av útreiðslunum til atomvápna, sum higartil hava kostað Bretland meira enn 400 milljarðir krónur. Hvar verður av atomvápnum Bretlands er ilt at siga; men kanningur visa, at veljarafjöldin vil hava at stjórni heldur uppá við allari atomvápna-framløðu, og at Bretland eingi sjálvstøðug atomvápna skal hava.

EFTIRLIT VÍÐ PRISUM OG MONOPOLUM

Eitt sterkari eftirlit við prisum og monopolum verður at fremja. Ætlandi verður eisini sett í verk strangt eftirlit við millumhandlavingningum á matvørum.

Hvuðsuppgávan hjá Labour verður at visa, at stjórni er før fyrri at gera Bretland til eitt nútímans samfelag eins og at broyta samfelagsskipanina til gagn og frama fyrri fjøldina av fólkinum.

OL-HEIMSMEISTARAR

I ár verða tó tyskararnir, sum vinna heimsmeistaraskipið í ol-drekking. I meðal verður hvort tyskarir at hava drukkið 120 l av oli, meðan belgiararnir, sum áður hava verið heimsmeistarar bara koma uppa 117 litrar.

I alt verða tyskarar í ár at drekka fyrri 12 milliardir krónur í oli, vini, champagne og alkoholfrium drykkjum.

— UM AT LJUGVA

Tað er ikki altíð so lætt at finna uppa, tá ein skal ljúgva fyrri komuni; men nú eru amerikana — teir í Hollywood — í ferð við at loysa hetta mál.

I Hollywood er útkomin ein bók, sum víðgerð kunstin at ljúgva fyrri komuni, tá ið illa stendur til. Solan er rettilliga stór!